

2012. október, III. évf. 3. szám
Megjelenik: évente négyszer

„Úgy hívogatlak a barbár zsvivajban”
(Tóth Árpád: A tympanon istennőjéhez)

KEDVES FELVÉTELIZŐ!

Örömmel várunk a DExpóra, a Debreceni Egyetem nyílt napjára!
A MAGYAR SZAK PROGRAMJAI (Debreceni Egyetem, főépület)

2012. november 14. (szerda)

- 08.00–13.30: Egész nap: humoros irodalmi kvíz kitöltése nyereményekért **III. em. 303.**
- 08.00–09.00: „Műveljük kertjeinket!” – nyílt óra a franciakert kultúrtörténetéről (Bódi Katalin). **IV. em. 421.**
- 10.00–10.30: **Tájékoztató a magyar szakról (Fazakas Gergely) III. em. 303.**
- 12.00–13.30: Képeleméletek: mozgóképek, film, televízió – nyílt óra (Tóth Judit). **Fsz. 37.**
- 12.00–13.30: Hogyan olvassunk világirodalmat? – nyílt óra (Bódi Katalin) **Fsz. 1/2.**
- 12.00–13.00: Rendhagyó finn óra (Kelemen Ivett) **III. em. 340/2.**
- 13.30–14.00: Rendhagyó nyelvtanóra a társalgás logikájáról (Nagy Katalin) **III. em. 340/2.**
- 13.00–13.30: **Tájékoztató a magyar szakról (Fazakas Gergely) III. em. 303.**
- 13.30–13.45: Az irodalmi kvíz sorsolása **III. em. 303.**
- 14.00–15.30: Színház és irodalom: bemutatkozik a Pálffy István Színháztudományi Szakkollégium (Balkányi Magdolna és Nagy Sára) **III. em. 303.**

2012. november 15. (csütörtök)

- 08.00–14.00: Egész nap: humoros irodalmi kvíz kitöltése nyereményekért **III. em. 303.**
- 08.00–09.00: Irodalom- és bibliaértelmezés – nyílt óra (Tóth Judit) **III. em. 342/A**
- 10.00–10.30: **Tájékoztató a magyar szakról (Fazakas Gergely) III. em. 303.**
- 10.30–11.00: „A macska a cicát jelenti, a nőt nem”, avagy a szavak jelentése – rendhagyó nyelvtanóra (Verécze Viktória) **III. em. 340/2.**
- 13.00–13.30: **Tájékoztató a magyar szakról (Fazakas Gergely) III. em. 303.**
- 13.30–13.45: Videoklip-elemzés: R. E. M. Losing my religion (Takács Miklós). **III. em. 303.**
- 13.45–14.00: Miért izgalmas az élő irodalom? – Magyar szakos hallgatók a kortárs irodalomról és folyóiratainkról (Balajthy Ágnes, Porció Veronika)
- 13.00–13.15: Az irodalmi kvíz sorsolása **III. em. 303.**

Látogass el az ország egyik legjobb magyar szakos képzésének programjaira!

Minden érdeklődőt szeretettel várunk! További információ a DExpóról: <http://www.unideb.hu/portal/hu/node/4210>

KUTATÁSAINK AZ ELMÚLT KÉT ÉVBEN (Takács Miklós egyetemi adjunktus, pályázati projektasszisztens beszámolója)

2010 júliusától 2012 október végéig futó nagyszabású, uniós pénzekből támogatott debreceni kutatóegyetemi programunk keretén belül öt kiemelt szakterület 118 kutatócsoportja közül 6 tudományos műhelyben dolgoztak magyar szakunk oktatói, kutatói, doktoranduszai. Számtalan tanulmány, könyv és adatbázis született, sok hazai és nemzetközi konferenciát szerveztünk meg ez idő alatt. Külön büszkeségre adhat okot szakunknak, hogy az egyetemi

bölcsészettudományi terület két, kutatócsoportot vezető fiatal kutatójának egyike a Magyar Nyelvtudományi Intézet oktatója, Tóth Valéria. Ő a reprezentatív projektzáró rendezvényen is lehetőséget kapott arra, hogy látványos előadás keretében bemutassa az általuk épített adatbázis, a Magyar Digitális Helynévtár működését. (<http://mdh.unideb.hu.ujkorihelynevitar.php>) Az adatbázis párját, amely segítségével az adott földrajzi hely korábbi neveire lehet rákeresni, Hoffmann István kutatócsoportja alkotta meg. (<http://mdh.unideb.hu.koraihelynevitar.php>) Szikszainé Nagy Irma csoportján belül elkészült a Csoko-

nai szókinccsár második kötete, amely a költő összes prózai műveinek minden szavát szótárszerűen, lelőhelyek feltüntetésével tartalmazza (<http://mnytud.arts.klte.hu/adatak/index.php>) Debreczeni Attila, Imre Mihály és S. Varga Pál irodalom- és kultúratudományi foglalkozó csoportjainak egyebek mellett van egy olyan jelentős közös projektje, amely nemzetközi mintákat követve igyekszik a magyar emlékezethelyeket számba venni, illetve interaktív módon az ezekhez kapcsolódó adatokat, valamint ezek feldolgozásait a nagyközönség elé tárni (<http://deba.unideb.hu/deba/emlekezethely/>) Az „emlékezethely” a

modern társadalmakban mindenhol előforduló jelenség, ahol már csupán ezek segítségével emlékeznek a közös múltra, és nem közvetlenül. Nemcsak helyek lehetnek emlékezhelyek, hanem személyek, tárgyak és események is: például Mohács; a Himnusz; Trianon stb.

Reményeink szerint kutatásaink tovább folytathatók egy újabb projekt keretében, mert mindegyik munkacsoportban olyan témákat vizsgálunk, amelyek aktuálisak, folyamatosan változóban vannak, illetve napról napra újabb adatokkal bővülnek.

HELYNÉVKUTATÓK GPS-E: GOOGLE EARTH ÉS MAGYAR DIGITÁLIS HELYNÉVTÁR (Nagy Máté, II. éves mesterszakos hallgatónk beszámolója)

Az ismeretlen ismertté válásának, birtoklásának első lépése a névadás. Nevet kapnak a települések, utcák, épületek, patakok, csatornák, majd távolodva: a nagyobb földterületek, dombok, tavak. Az így alakult helynevek céllal születnek, funkciójuk van, kifejeződik bennük a névadó közösségnek a kultúrához, nemzethez való kapcsolata, lokális kötődése. A ránk maradt nevek gyakran régebbi nyelvi és kulturális viszonyokat őriznek, ezért kutatásukkal több tudományág is foglalkozik. A helynevek nemcsak a névkutatás, hanem a történettudomány, történeti földrajz, néprajztudomány, régészet fontos forrásai is egyben. Egy egységes Kárpát-medencei helynévtár létrehozásának a terve már az 1820-as években megfogalmazódott, de a megvalósítására közel két évszázadot kellett várni. A kutatóegyetemi program keretében a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének két kutatócsoportja 2010 nyarán Magyar Digitális Helynévtár címmel online adatbázist hozott létre (<http://mdh.unideb.hu>), melynek

célja és feladata a magyar helynévkincs teljes anyagának összegyűjtése, feldolgozása és közzététele. Az MDH két szinten szolgáltat információkat: az általános felhasználóknak és a kutatóknak. Két fő egysége van: egy újkori és egy korai névtári egység.

Az általunk fejlesztett adatbank az egyes helynevek részletes bemutatását nyújtja: közreadja a történeti és élőnyelvi adataikat az előfordulási évükkel, a rájuk vonatkozó történeti információkkal és névmagyarozatokkal. Lehetőség van egy-egy település, régi neveknél pedig egy-egy vármegye teljes helynévkincsének a kiválasztására. Az MDH-t működtető adatbáziskezelő rendszer térinformatikai komponenssel is rendelkezik, amely lehetővé teszi a névadatok térképes megjelenítését is a Google Earth úrfelvételein.

A helynévtár kialakításában, bővítésében egyetemi oktatók, tudományos segédmunkatársak, doktoranduszok, hallgatók vesznek részt. A munka irányítását a DE Magyar Nyelvtudományi Tanszék végzi, s egyre több hazai és határon túli felsőoktatási intézmény és kutatócsoport kapcsolódik be. Több térség helynévanyagának feldolgozása folyik: a Dél-Dunántúl, Veszprém, Győr-Moson-Sopron, Pest és Hajdú-Bihar megyék mellett található a névtárban adatok a Csallóköz és a Bodroghöz területéről is. Az eddigi munkálatoknak köszönhetően jelenleg közel 90.000 névadat érhető el a helynévtár honlapján, de adatbázisba van rendezve további 300.000 helynévadat is. Amellett, hogy a nagyközönség és a mindennapi élet nevek iránti fokozott érdeklődését is igyekszik kielégíteni, sokféle tudományterület számára szolgáltat megbízható forrásanyagot. Mindezt publikus formában, korszerű digitális technológiával, szaktanulmányok segítségével mutatja be.

NAPOK A VÖLGYBEN (Veisz Bettina, II. éves MA-hallgatónk tudósítása Kolozsvárról)

Még sosem használtam olyan nyomatékkal a *haza* szót, mint itt. Eddig nem is tudtam, mit jelent valójában. El kellett hagynom, hogy rádöbbenjek jelentésére.

Idén októbertől 2013 februárjáig a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem magyar szakán töltöm Erasmus-ösztöndíjamat. Már kiutazásom előtt kötelességemnek éreztem, hogy megismerjem e térség kultúráját, ám azt nem reméltem, hogy eközben, a félig idegen és félig ismerős világ által, sajátomat is jobban megértem. Különös kettősség kavargat bennem ittlétem során: egyrészt a román kultúra idegensége, másrészt az itteni magyar közösség otthonossága. Rendkívüli, hogy reggeltől estig négy nyelven közlöm mondanivalómat: románul a boltokban, angolul az Erasmus-csoporttal, finnül az egyik csoporttársammal, anyanyelvemen pedig a magyarokkal.

A kulturális és szórakozási lehetőségek tárháza kimeríthetetlen. Az Erasmus-koordinátorok a partyk mellett több napos túrákat is szerveznek, melyeken mindenképpen érdemes részt venni, hiszen Erdély tájai csodálatosak. Érdekes tapasztalat megismerni a kolozsvári egyetemi rendszert és az itteni magyar szak felépítését.

A Debrecentől nem is olyan jelentős földrajzi távolság azért némi szemléletbeli távolságot eredményez, és az idegen által a saját is eltérő perspektívát kap. Válaszolnom kell a nekem feltett, a kultúrára iránt érdeklődő kérdésekre, melyeken magam töprengök el ezáltal. Így kissé meg is változik az ember a külföldi ösztöndíjas léte alatt, ám ez mindenképpen javára válhat.